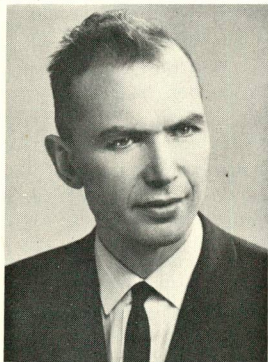

WILS, Lode, historicus (Antwerpen 18 maart 1929). Studeerde van 1945 tot '51 te Leuven in de wijsbegeerte en de letteren, alsmede in de rechten; werd in 1950 doctor in de rechten; in 1951 licentiaat in de moderne geschiedenis; promoveerde in 1954 tot doctor in de wijsbegeerte en de letteren; geaggregeerde voor het hoger onderwijs in 1963; was studiemeester van 1951 tot '58, leraar van 1958 tot '65, docent aan de Katholieke Universiteit te Leuven van 1965 tot '68; werd gewoon hoogleraar in 1968 en was voorzitter van de afdeling Kortrijk van de Katholieke Universiteit Leuven van 1968 tot '71.

Wils heeft een groot aantal studies over de geschiedenis van de V.B. vóór 1914 gepubliceerd. Hij neemt een eigen plaats onder de huidige historici van de V.B. in door een duidelijke visie op enkele hoofdlijnen van de evolutie van de V.B. in de 19de eeuw. Hij heeft zeer sterk de stelling naar voren gebracht dat de V.B. ook in de 19de eeuw een overwegend katholiek georiënteerde beweging was. Voorts legde hij er in zijn studies over de gedachteninhoud van de V.B. en over J.B. David (de laatste is zijn doctorsthesis), de nadruk op dat de Belgisch-nationale bezieling in het vroege flamin-gantisme overheerste. Deze opvattingen worden

bestreden door o.m. H.J. Elias en M. de Vroede, die van oordeel zijn, dat het aandeel van de Nederlandse orangisten, gevormd in het Verenigd Koninkrijk, veel groter is geweest dan Wils het voorstelt. Een andere opvatting, die hij tegen Elias en K. van Isacker volhoudt, maar waarin A.W. Willemsen, die zijn andere stellingen niet onderschrijft, hem bijvalt, is dat de Vlaamsgezinden op de ontwikkeling van de christen-democratie in Vlaanderen grote invloed uitgeoefend hebben. Hij heeft zich voorts beziggehouden met de betrekkingen tussen de vroege arbeidersbeweging en de V.B. en met de geschiedenis van de Vlaamse pers.

De scheiding tussen het opkomend socialisme en de V.B. wijt hij hoofdzakelijk aan de anti-godsdienstigheid van de socialisten, die leidde tot een antagonisme met wat naar zijn mening de belangrijkste stroming was in de V.B. in de tweede helft van de 19de eeuw, de democratischgezinde, tevens Vlaamsgezinde katholieken. In zijn belangrijke publikatie over de Meetingpartij (zijn aggregaatsverhandeling) stelt hij, dat de Meetingpartij bevruchtend gewerkt heeft op ontwikkelingen elders in het Vlaamse land. Vooral hierin, maar ook in enkele kleinere studies heeft hij, als eerste, de sterke band aangetoond, die op het eind van de jaren 1850 en in de jaren 1860 bestond tussen het liberale radicalisme en het katholieke progressisme in de Belgische politiek enerzijds en de V.B. anderzijds. Zijn studie *Het Daensisme* is van de vele publikaties over het daensisme de eerste waarin de wortels van deze beweging vóór ± 1890 nagegaan worden.

In zijn recente *Flamenpolitik en Aktivisme* werpt Wils een soms verrassend nieuw licht op de geschiedenis van de V.B. en van België tijdens de Eerste Wereldoorlog. Hij spreekt vooral uitvoerig over het ontstaan van het activisme en schetst de grote invloed van het begin af van de Duitse Flamenpolitik op dit ontstaan. Verder toont hij o.a. aan dat niet in de eerste plaats de Franstalige pers de godsvrede brak. Niemand vóór hem gaf zo duidelijk verband en wisselwerking aan tussen de evolutie van het activisme, het loyale flamingantisme, de frontbeweging, de actie van de Belgisch-nationalisten en de politiek van de Belgische regering. De grote figuur met politieke visie was volgens Wils - en hij maakt dit vrij aannemelijk - Frans van Cauwelaert: „Zijn allesoverheersende bekommernis was het, de Vlaamse Beweging één te houden, niet achter de unitaire staat of de regering, maar in voeling met het Vlaamse volk dat in de oorlog achter die staat stond... Mij is geen ander flamingant of Belgisch staatsman bekend, die de naoorlogse ontwikkeling zo vroeg voorzag en er zo konstant zijn hele aktie op heeft gericht” (p. 187-188). Opmerkelijk - en m.i. juist - is zijn ongunstig oordeel over koning Albert, voor wat diens optreden op Vlaams gebied betreft. Op sommige punten wil hij echter misschien teveel bewijzen, o.a. betreffende de vraag, wat de betekenis van Duitse subsidies geweest is voor de ontwikkeling van het activisme, en betreffende de invloed van de Nederlanders.

Van de ruim 60 grotere en kleiner historische publikaties die Wils op zijn naam heeft staan, worden hieronder de 13 belangrijkste vermeld.

WERKEN : *De ontwikkeling van de gedachteninhoud van de Vlaamse beweging tot 1914* (1955); - *Kanunnik Jan David en*

de Vlaamse beweging van zijn tijd (1957); - *Het einde van het unionisme te Antwerpen*, in *Bijdragen tot de geschiedenis, inzonderheid van het oud hertogdom Brabant* (1959, nr. 4, p. 179-243); - *De politieke oriëntering van de Vlaamse Beweging 1840-1857* (1959); - *Bijdrage tot de geschiedenis van de Antwerpse Arbeidersbeweging 1850-1872*, in *De Gids op maatschappelijk gebied* (1961, nr. 1, p. 31-52 en nr. 2, p. 137-149); - *Tussen Taalstrijd en Arbeidersbeweging: de „onafhankelijke volkspartij” in de jaren 1860*, in *Bijdragen tot de geschiedenis, inzonderheid van het oud hertogdom Brabant* (1961, nr. 4, p. 147-184); - *De liberale Antwerpse dagbladen 1857-1864* (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, *Bijdragen* 26, 1962); - *Het ontstaan van de Meetingpartij te Antwerpen en haar invloed op de Belgische politiek* (1963); - *De oorsprong van de kristendemocratie* (1963); - *Het Belgisch Parlement als vertegenwoordiger van de natie*, in *Standen en Landen* (1966, p. 29-53); - *Het Daensisme, de opstand van het Zuidvlaamse platteland* (1969); - *Flamenpolitik en aktivisme. Vlaanderen tegenover België in de eerste wereldoorlog* (1973); - *Bormsverkiezing en compromis des Belges. Het aandeel van regerings- en oppositiepartijen in de taalwetgeving tussen beide wereldoorlogen*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis* (1973, nr. 3-4, p. 265-330).

LITERATUUR: Een nadere situering van het werk van Wils in de recente historiografie over de V.B. in de 19de eeuw in A.W. Willemssen, *De geschiedenis van de Vlaamse Beweging. Een overzicht van recente literatuur*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis* (1968, p. 306-333).

ARIE W. WILLEMSSEN